Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XII. Cena lista je $4.00 Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., torek, 22. aprila (April 22) 1919. Subscription $4.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 95.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act o Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

WILSON JE ZAPUSTIL SEJO.

Predsednik se je naveličal prepira z Orlandom in Sonninom in je prepustil vprašanje Reke Angliji in Franciji. Preobrat na Dunaju je povzročil nove skrbi. Italija zahteva izpolnitev pakta.

Pariz, 21. apr. — Danes predpoldne so imeli Clemenceau, Orlando in Lloyd George zopet konferenco o jadranskem vprašanju. Popoldne je bila redna seja, katere se je udeležil Wilson. Sonnino je ponovil zahtevo, da mora biti londonska pogodba izpolnjena in poleg tega da mora Italija dobiti še Reko. Položaj je zelo napet in pogajanja ne morda zavleče še par dni.

Rim, 21. apr. — "Popolo Romano" piše danes, da Orlando in baron Sonnino ne bosta podpisala mirovne pogodbe, ako ne bodo sprejete vse zahteve Italije. Oba ministra prideta v sredo v Rim, kajti v četrtek se otvori italijanski parlament.

Pariz, 21. apr. — Na povelje vrhovnega ameriškega poveljstva imajo vse ameriške čete zapustiti Italijo. Člani ameriškega Rdečega križa, ki hočejo ostati v Italiji, se morajo oblačiti civilno. Ta korak je bil storjen zato, da ne pride do kakšnih demonstracij proti Američanom v slučaju, da velika četvorica na Wilsonov pritisk prisodi Reko Jugoslovanom.

Pariz, 21. apr. Orlando, Clemenceau in Lloyd George se danes zopet bavijo z italijansko-jugoslovanskim sporom zaradi Reke. Redne seje velike četvorice ni, kakor je ni bilo včeraj, ker Wilson ni hotel biti zraven. Velika trojica se sama posvetuje, kako bi rešila to vprašanja in obenem kako bi zadovoljila Združene države.

Problem Reke je naenkrat postal tako resen, da se je bati nevarnosti. Usoda Reke ugroža prijateljske odnošaje med veliko četvorico.

Ko je bila otvorjena včerajšnja seja, se je takoj razvila vroča debata. Baron Sonnino je izjavil, da je 27,000 Italijanov na Reki glasovalo za pridružitev k Italiji in po njegovem mnenju je to jasen izrek samoodločevanja. Dalje je dokazoval, da mesto vrhutega spada k Italiji še iz zgodovinskih ozirov. Končno je dejal Sonnino: Ako velika četvorica ignorira željo reških Italijanov, tedaj pojde Italija nazaj na stališče londonske pogodbe in na temelju te pogodbe bo zahtevala vse, kar ji je zajamčenega v paktu.

Nato je vstal Wilson in odgovoril, da on ni podpisal londonske pogodbe, ni je odobril niti se ne strinja z njo. Dalje je izjavil Wilson ,da v tem slučaju naj Anglija, Francija in Italija same rešijo vprašanje Reke, ker so stranke v pogodbi.

Po te izjavi je Wilson zapustil trojico in danes predpoldne ga ni bilo na seji. Trojica je nadaljevala z diskuzijo.

Preobrat v Nemški Avstriji je stvar še bolj kompliciral. Kot se poroča, je Wilson obvestil svoje tovariše v konferenci, da najtežji problem bo, podpisati mir z Nemško Avstrijo in Ogrsko, ker se ne ve, s kom bo mir podpisan. V Budapešti je sovjetska vlada. Ako hočejo zavezniki z Ameriko vred sklepati mir z Ogrsko, bodo vsekakor morali pripoznati boljševiško vlado, kajti druge ni. Z ozirom na dejstvo, da se je sovjetska vlada v Budapešti precej utrdila, bodo zavezniki mogoče to storili.

Včeraj je prišla vest ,da je tudi na Dunaju zavlad sovjet. Kako se bo stvar razvila, je še nemogoče povedati, toda komplikacije so in bodo.

Predsednik Wilson je dal razumeti ameriškim poročevalcem, da on ni sklenil nobenega pakta z Anglijo in Francijo, ki bi meril na kakšno alijanco, kakor je bilo poročano zadnje dni. Wilson ni Franciji obljubil prav nič, omenil pa je, da bo stvar predložil kongresu, ki je edini kompetenten sklepati v takih zadevah.

Predsednikov parnik "George Washington" je dospel včeraj v pristanišče v Brestu.

Maršal Foch je dobil navodila od generalnega tajnika mirovne konference, da nemški delegatje, ki pridejo ta teden v Versailles, se smatrajo sovražniki dokler ne podpišejo pogodbe. Izvzemši velike desetorice ne sme nihče občevati z njimi in tudi časnikarski poročevalci jih ne smejo intervjuvati, kajti lahko pridejo pred vojno sodišče zaradi "občevanja s sovražnikom."

Velika četvorica, ki je povabila Nemčijo, da pošlje delegate, je izrecno omenila, da vsi delegatje morajo imeti pravilne poverilnice od vlade kot pooblaščeni mirovni poslanci. Nemški delegatje bodo ves čas do podpisanja pogodbe pod vojaško stražo in iz svojih prostorov v Versaillesu, ki jim bodo odkazani, ne bodo smeli na prosto. Vsi sestanki bodo v največji tajnosti in vsa poslopja v Versaillesu bodo zastražena z vojaštvom.

DEPORTIRANA AMERIČANKA SE PRITOŽUJE RADI KRIVIČNEGA RAVNANJA.

Halifax, N. S. — Sem je dospela gdč. Lillian Scott Troy iz San Franciseca, ki je bila deportirana iz Anglije.

Gdč. Troy, o kateri oficijelno izjavljajo, da je bila deportirana, ker je bila prijateljica nemškega barona Lewis von Horsta, se je po svojem prihodu britko pritožila o britskih uradnikih. Dejala je, da jo je preganjala britska policija.

Izjavlja, da je prepričana, da so oblasti postale nanjo pozorne prvikrat v letu 1912, ko je kupovala za otroke pristaniščnih štrajkarjev jedila iz svojega žepa. Skrbela je za tisoče štrajkarskih otrok v Londonu.

Rekla je, da je v letu 1914 prišla na sled, da ji slede detektivi. Pritožila se je v Scottland Yardu in zaprli so jo v sobo, v kateri je bil tudi detektiv. Ko se je vrnila v svoje stanovanje, se je prepričala, da se je v njeni odsotnosti vršila hišna preiskava. Dodala je, da detektivi niso našli ničesar, kar bi jo kompromitiralo.

POSOJILO V VELIKI BRITANIJI.

Washington, D. C. — Zakladniški department naznanja, da je dovolil nov kredit zaveznikom: Velika Britanija je prejela $100,000,000, Rumunska $5,000,000, Srbija $269,000. Vse posojilo zaveznikom znaša $9,138,929,000. Od te vsote je prejela dozdaj Velika Britanija $4,236,000,000, Rumunska $20,000,000, Srbija pa $27,268,000.

VREME.

V torek jasno. Nespremenjena temperatura. Lahki južnovzhodni poleg njega še 17 princev in sedem princezinj.

Kupite bonde zmage!

FARMARJI PROTESTIRAJO PROTI POSTAVI ZA PRIHRANITEV DNEVNE SVITLOBE.

Des Moines, Iowa. — Farmarji iz okraja Polk, združeni v svoji organizaciji, so protestirali proti postavi za prihranitev dnevne svitlobe. Farmarji izjavljajo, da postava škoduje farmarskim interesom.

MEHIŠKO OLJE IN ZUNANJA POLITIKA.

Govorica o intervenciji v Mehiki vsled obdavčenja inozemskih kapitalistov.

ZA OLJE SE TEPEJO.

Washington, D. C. — Oljna polja v Tampicu so povzročila že marsikateri spor, ki je pričel dobivati mednarodni značaj in se je bilo bati, da pride do konflikta z Mehiko. Zdaj zopet tako vprašanje sili na dan in nekateri vprašujejo, če mogoče pride do intervencije. Na to vprašanje odgovarja neki diplomat, ki se sedaj nahaja v Združenih državah, da ne pride do intervencije, čeprav je treba čuvati ameriške interese v Mehiki. Posebna komisija, ki je odpotovala v Mehiko po vladnih opravkih, je ravnotega mnenja. Zopet se pa najdejo Američani, ki poznajo mehiške razmere in pravijo, da pride do intervencije in da intervencija sploh ni daleč.

V diplomatičnih krogih se zelo zanimajo, kaj stori mehiški kongres, ki se snide k zasedanju v prvem tednu meseca maja. Govorica se čuje, da je namen kongresa podkrepiti določbo v ustavi, po kateri bodo vsi inozemci obdavčeni. Ta določba je bila že sprejeta, ko je Carranza prevzel vladno krmilo. Denar, ki prihaja od tega davka, ima iti za izobrazbo in druge vladne potrebe. Ta določba je bila sprejeta na principu, da so po starem španskem zakonu vse mineralije ljudska lastnina in da ima vlada, ki je zastopnica ljudstva, pravico, da obdavči olje, zlato, srebro in druge rudnine, na katerih je dežela bogata in od katerih jih veliko lastujejo tujezemci. To je dalo povod, da so zaključili, da morajo tujezemske kompanije plačati visok davek državi, če hočejo obdržati rudnike in oljne vrelce.

Te določbe niso dozdaj izvajali, ampak proti Carranzi so pričele prihajati pritožbe na dan, ki so vplivale nanj, da se je odločil za akcijo. Ena stranka mu je očitala, da se je prodal Nemčiji, druga je pa ostro zahtevala, da se morajo varovati pravice Mehikancev. To je eden glavnih vzrokov, da je bil mehiški kongres poklican k izrednemu zasedanju. Mehika je seveda tudi trpela vsled vojne, kot so trpele vse druge države.

Tujezemski privatni interesi, ki bodo morali plačati ta davek, vedno upajo, da bo ta določba preklicana. Mehiška vladna stranka pa obtožuje tujezemske privatne interese, posebno britske, da so financirali in podpirali nepostavno propagando, da tako napravijo sitnosti vladi in jo zapletejo v homatijo.

Če sedaj kdo govori o tujih privatnih interesih v Mehiki, tedaj gre sigurno za oljne interese, ki jih podpirajo zopet veliki finančni interesi. Tampico je dozdaj najbogatejše odkrito oljno polje. Tu ima Standard Oil kompanija svoje interese in britske družbe so v vojnem času tukaj dobivale olje, da so krile potrebe Velike Britanije. Vojna je sedaj končana, konzum olja ni tako velik, kot v vojnem času, kljub temu je pa naravno olje ostalo dragocen produkt, ki najde odjemalce na trgu.

Nedavno so poročali, da je mehiški finančni minister obiskal Združene države, da dobi potrebno posojilo za Mehiko. Bančni in oljni interesi so mu baje dejali,

(Dalje na 2. strani, 6. kolona)

ZASLIŠANJE O STAVKI TEKSTILNIH DELAVCEV.

Državni odbor hoče dognati, kdo je povzročil štrajk v Lawrencu, Mas.

DRUŽBE GOVORA O PROPAGANDI.

Lawrence, Mass. — Državni odbor za izravnavo industrijalnih sporov zaslišuje vzroke, ki so povzročili stavko tekstilnih delavcev. Odbor hoče dognati, če ima stavka za ozadje navaden mezdni spor ali revolucijonarno gibanje. Tovarniški uradniki, zastopniki takozvanih občinskih zastopov in drugi, ki imajo stike s tovarnarji, zavzemajo stališče, da ima stavka malo opraviti z gospodarskim vprašanjem. Oni trdijo, da prihaja propaganda na tujezemsko delovstvo od zunaj mesta. Naobratno pa zastopniki delavstva in tujezemskih trgovcev trdijo, da tujezemski delavci sploh ne vedo, kaj je boljševizem, ako bi jim vedno ne pripovedovali o njem ljudje, ki pravijo, da se bojujejo proti njemu. Tujezemski delavci ljubijo ameriške inštitucije in zastavkali so radi tega, ker ne morejo izhajati s sedanjo mezdo.

Voditelji stavke bi mogoče podali ravnotako izjavo, da se niso že dopoldne odstranili iz dvorane od zaslišanja, ko jim je njih advokat G. E. Roewer prečital pismo in jim naročil, naj se odstranijo od zaslišanja. Stavkovni odbor je podal izjavo, v kateri pravi, da je izgubil zaupanje v odbor, ker vidi, da so njegovi člani različnega mnenja.

Peter Claus, član meščanskega odbora, je pričel, da štrajkarji radi tega žele voditelje stavke od zunaj mesta, ker bi vsak domač stavkar izgubil delo po končani stavki. Za svojo trditev je navedal tudi dokaz in dogodek, ki se je odigral pri American Woolen kompaniji.

Walter M. Lamont, zastopnik tovarniških interesov, je vgovarjal obtožbi. Trdil je, da ni res, da tovarnarji odpuste delavce, ki so voditelji ob času stavke.

Zaslišan je bil tudi dr. Carl Mikolaitis ,predsednik odbora tujezemskih biznismanov, ki je odločno trdil, da ni res, da so tujezemski delavci boljševiki in da se med njimi širi boljševiška propaganda. Izpovedal je, da je prejel poročilo, da je neka žena rimsko katoliške vere, ki ni nikdar preje delala v tovarni, izjavila, da pojde delat z drugimi rimskimi katoličankami, ker so jim tako ukazali njih duhovni pod grožnjo, da bodo izključene iz vere, če tega ne store. Dejal je, da se ni mogel prepričati, če je poročilo resnično, toda pri nadaljnem zaslišanju ni nihče ugovarjal poročilu in trdil, da je neresnično.

Kupite bonde zmage!

GOVERNER PRIPOROČA ŽENSKO VOLILNO PRAVICO.

Tallahassee, Fla. — Governor Sidney J. Catts je v svojem letnem poročilu na legislaturo priporočil, da sprejme žensko volilno pravico in izravna prohibicijoniške postave, ki so že vzakonjene.

PIVOVARNIŠKA DRUŽBA JE VLOŽILA PETICIJO ZA SODNIJSKO ZAPOVED.

Boston, Mass. — "New England Brewing" kompanija je vložila na sodišču peticijo za sodnijsko prepoved proti John F. Malleyju, davkarju, in Thomas J. Boyntonu, državnemu pravdniku, da ji ne ustavita varenje piva. Pivovarniška družba pravi v svoji vlogi, da ni v zakonu določeno, koliko alkohola sme vsebovati neopojno pivo.

Kupite bonde zmage!

TKALCI PROTESTIRAJO.

Burlington, Vermont. — Predilnica Queen City Cotton kompanije je ustavila delo, ker je zastavkalo 80 tkalcev. Kompanija je zahtevala od tkalcev, da puste statve opoldne in zvečer po petih pol ure dalj teči, obenem je pa tedenski delavni čas znižala od 56 na 50 ur. Seveda je znižala tudi mezdo. Tako ravnanje družbe je pa povzročilo, da se je tkalcem vtrgala nit potrpežljivosti in so zaštrajkali.

VOJNA JE RODILA 17,000 MILJONARJEV.

V Washingtonu so izvedeli, da so iz špekulacij zrastli novi denarni kralji.

SAMO V NEW YORKU JIH JE 10,000.

New York, N. Y. — Po nedavno izvršeni cenitvi v Washingtonu so se miljonarji v Združenih državah pomnožili za 17,000. Okoli 7,000 do 10,000 jih živi v New Yorku.

Zvezni davkar pravi, da so nekateri ljudje dobili informacije o novih potrebah, kar jim je omogočilo, da z majhno vsoto napravili velik profit. Taki ljudje so se vrgli na špekulacije na borzi, ki so jim prinesle lepe dobičke. Seveda nekateri so tudi izgubili denar v teh špekulacijah, vendar je pa število teh majhno v primeri z onimi, ki so postali miljonarji.

AMERIŠKO ARMADNO POROČILO O NAPADU JAPONCEV na Američane.

Washington, D. C. — Polkovnik W. T. Wilder, poveljnik ameriške posadke v Tientsienu, je poslal poročilo o napadu japonskih vojakov na Američane, ki pokazuje krivdo Japoncev v popolnoma drugi luči. Stvar je taka, da bo ameriška vlada mogoče zahtevala, da so kaznovani častniki, ki so odgovorni za izgrede. V mnogih točkah Wilderjevo poročilo ne soglaša z oficijelnim japonskim poročilom.

Polkovnik Wilder je posebno navedel dogodek korporala Joe Rohnerja. Korporal Rohner je ležal v ameriški oporišči bolnišnici. Njegova leva noga je bila popolnoma paralizirana, ker ga je sovražnik zabodel z bajonetom v nogo. Tega ranjenega korporala, ki se ni mogel nikamor ganiti, so ranili japonski vojaki pri izgredih. Ta surov napad na ranjenca dokazuje, s kakšno brutalnostjo so japonski vojaki napadli ameriške, ki so se udeležili izgredov, pravi poročilo.

Polkovnik Wilder izjavlja odločno, da ni res, da so ameriški vojaki pričeli spor.

ČUDNI LJUDJE.

Buffalo, N. Y. — Mestnemu svetu je predložena odredba, ki daje mestnemu zdravstvenemu svetu pravico, da v potrebi proglasi karanteno in da prepelje bolnike, ki imajo nalezljive bolezni v bolnišnico. Pred občinskim odsekom se je pa pojavila deputacija, ki je vložila svoj protest proti tej odredbi, češ, da je v nesoglasju z osebno svobodo.

Stvar izgleda, da nekateri ljudje zahtevajo, da drugi ljudje v imenu osebne svobode obole na nalezljivih boleznih. In ravno ti ljudje, ki najbolj glasno protestirajo v imenu osebne svobode proti vsem zdravniškim odredbam v interesu ljudskega zdravja, ravno tako kategorično zahtevajo, da se uvede splošna prohibicija. Kadar gre za prohibicijo, nočejo ničesar slišati o osebni svobodi, ampak pravijo, da je prohibicija koristna vsemu ljudstvu.

New Castle, Pa. — Organizirani zidarji s podpisali novo pogodbo s podjetniki. Plača ostane ista kot lani. To je en dolar na uro.

REVOLUCIJA ZMAGALA V NEMŠKI AVSTRIJI.

Sovjet je zavladal po vsej državi. Generalna železniška stavka v Nemčiji. Položaj na Bavarskem v temi.

ČEHI SE ORGANIZIRAJO.

Pariz, 21. apr. — Po zadnjih vesteh je socialna revolucija zmagala na Dunaju in boljševizem se širi po vsej Nemški Avstriji. Od ameriške živežne misije ni bilo nobenega glasu od zadnje srede. Tukajšnji diplomatje opazujejo najnovejše dogodke na Dunaju z velikimi skrbmi.

Bern, Švica, 21. apr. — Vrhovna oblast na Dunaju je v rokah delavsko-vojaškega sveta. Prejšnja vlada še ni odstavljena in mogoče ostanejo socialistični člani kabineta, ki sprejmejo sovjetski program.

V soboto so bile na Dunaju velike komunistične demonstracije. Na tisoče brezposelnih delavcev, invalidov in vojnih vjetnikov se je zbralo pred zbornično palačo, nakar so poslali deputacijo k Rennerju, predsedniku vlade, da se morajo v treh dneh izpolniti njihove zahteve. (Kakšne so bile te zahteve, poročilo ne pove). — Renner jim je obljubil, da stori vse, kar je mogoče v danih razmerah. Ker ni bilo deputacije dolgo časa nazaj, je množica na trgu mislila, da so člani deputacije aretirani, pa je pričela metati kamenje v okna palače.

Tedaj je posegla policija vmes in pričel se je boj, v katerem so bile usmrčene tri osebe in 73 je bilo ranjenih.

Dunaj, 21. apr. — V mestu je mir. Položaj je tak, kakršen je bil v Budapešti po proglašenju sovjetske republike. Čete 'Volkswehra' so nadomestile policijo, ki je bila razorožena in vojaški svet je dal vladi na razpolago 5000 mož rdeče garde za ohrano reda in miru. Sovjet je že izdal prve naredbe za socializiranje industrij in drugih javnih naprav.

Polkovnik Cunningham je v imenu zaveznikov naznanil, da bodo zavezniška živila ustavljena, ako se ponove izgredi in boji. Vsled tega je pričakovati, da ne bo več nemirov.

Berlin, 21. apr. — Tukaj je zavladal velik strah vsled grozeče generalne stavke železničarjev na potniških in tovornih vlakih. Zaloge premoga so izčrpane in če pride stavka, nastane velika kriza.

Kodanj, 21. apr. — Iz Berlina javljajo, da je sedanja vlada v Monakovem osvobodila in oborožila vojne vjetnike, kolikor jih je bil v mestu in okolici. Rusi čuvajo kolodvor.

Priprave za odločilno bitko so v teku na obeh straneh. Na velikonočno nedeljo ni bilo posebnih bojev. Hoffmannova vlada je poslala v Monakovo omenjeno količino živil, toda komunisti so živila zaplenili z izjavo, da ni pomanjkanja živeža.

Bern, 21. apr. — Vesti o položaju v Monakovem so redke in konfuzne. Ultra-komunisti, ki so sprva nasprotovali spartakovcem, češ, da niso dovolj radikalni, so se pridružili zadnjim 13. t. m., ko je pretila nevarnost, da Hoffmanova vlada potlači revolucijo. Monakovo je izolirano in nedvomno je tam danes že veliko pomanjkanje hrane.

Hoffmanova vlada v Bamberku je izdala apel na vse bavarsko prebivalstvo ,da se naj dvigne proti spartakovcem. Tritisoč Virtemberžanov se je pridružilo Hoffmannovim četam, ki oblegajo Monakovo.

Budapešta, 14. apr. (Zakasnelo) — Češki delavci so imeli tukaj shod, na katerem so sklenili, pričeti s kampanjo za ustanovitev sovjetske vlade v Čehoslovakiji.

Zunanji komisar Bela Kun je brzojavil estonski vladi, da je ogrska sovjetska vlada pripra-

(Dalje na 2. strani, 2. kolona)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $4.00 na leto, $2.00 za pol leta in $1.00 za tri mesece; Chicago $5.50 na leto, $2.75 za pol leta, $1.40 za tri mesece, in za inozemstvo $7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $4 per year; Chicago $5.50, and foreign countries $7.00 per year.

Datum v oklepanju n. pr. (April 15-19) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KDO POVZROČA NEPOKOJ?

Veliki dnevniki, ki zagovarjajo privatne interese, večkrat povdarjajo, da delavski agitatorji sejejo nezadovoljnost in nepokoj med delavci. Če bi teh agitatorjev ne bilo, modrujejo uredniki teh velikih dnevnikov, bi med delavci vladala najlepša zadovoljnost, zadovoljili bi se s tem, kar bi jim dali podjetniki. Taka modrovanja seveda toliko pomagajo k rešitvi socialnih vprašanj, kakor govorance podjetnikov, ki zajemajo svojo modrost iz takih listov, nanašajoče se na delavski položaj.

Modrovanja teh urednikov so precej kriva, da se veliko podjetnikov še dandanes noče modernizirati ampak sili nazaj, nazaj v blažene čase, ko je bil podjetnik absoluten gospodar v svojem podjetju, delavec pa brezpraven parija.

John H. Kirby, predsednik organizacije lesnih podjetnikov, je to tudi brez ovinkov povedal pred lesnimi podjetniki. Jezil se je nad delavskim departmentom, češ, da pošilja zastopnike, belopoltneže in zamorce, v južne države. Kirby bi se se razgovarjal z belopoltnimi zastopniki, toda z zamorci, to je pa težka reč. Kdo naj se pa razgovarja z zamorci? Kirby je na tole vprašanje odgovoril takole: "Na jugu povemo zamorcem, kaj naj delajo, mi se ne posvetujemo z njimi."

Prepričani smo, če podjetniki na jugu dosežejo, da se ne razgovarjajo z zamorskimi delavci o njih zahtevah, da se ne posvetujejo tudi z belopoltnimi, kajti če so zamorski delavci neorganizirani, se ne morejo belopoltni tako organizirati, da lahko kaj dosežejo. Delo danes ni razdeljeno po pasmah. Belopoltni delavci nimajo izključnega privilegija do kakšnega dela v južnih ali severnih državah. In če delavci niso organizirani ne glede na pasmo, narodnost, spol in veroizpovedanje, so šibki in njih organizacije služijo le za igračo podjetnikom.

Če je Kirby dejal, da bi se pogajal z belopoltnimi delavci, z zamorskimi pa pogajanje odklanja, tedaj je lesni podjetnik mislil, da je za podjetnike najboljše, če se ne pogajajo z delavci, pa naj bodo belopoltni ali zamorski. Kirby pa ni edini podjetnik, ki tako sodi in misli. Takih podjetnikov je več, ki žele, da je podjetnik absoluten gospodar v svojem podjetju, kot je bil svoječasno plantažnik na jugu nad svojimi sužnji.

Podjetniki, ki se trdno oklepajo teh srednjeveških nazorov in jih skušajo uvesti v prakso, sejejo veter, povzročajo nemir in nepokoj, ker v svoji kratkovidnosti, ne vidijo, da prihaja nov čas in z njim novi nazori o političnih in gospodarskih pravicah vseh državljanov, pa naj bodo podjetniki ali pa delavci. Taki podjetniki ne povzročajo le nepokoja, ampak tudi ovirajo napredek v človeški družbi, da se ne more razvijati po naravnih zakonih v blagor vsega človeštva.

Gonja proti učiteljem v New Yorku. — Šolski svet je prepovedal učiteljem vporaviti šolske dvorane za svoje shode, kar dokazuje, da so v šolskem svetu nazadnjaki, katerim je učiteljska organizacija trn v peti.

Nekateri šolski svetovalci so šli celo tako daleč, da so hoteli proglasiti učiteljsko organizacijo za nezakonito. Da se to ni zgodilo, je povzročil trezen nastop predsednika šolskega sveta.

Nekateri šolski svetovalci hočejo, da se voha po privatnem življenju učiteljev in učiteljic. Dognati hočejo, s kom občujejo v privatnem življenju, kakšno je njih politično prepričanje, kako sodijo o svetovnem položaju in politiki itd. Uvesti hočejo jerobstvo nad učitelji, kakeršno je svoječasno izvrševal župan Lueger na Dunaju. Seveda so ti nazadnjaki ljudje, ki nimajo o pravem poduku in vzgoji mladine najmanjšega pojma.

Proti samopašnosti teh nazadnjakov je edina odpomoč, da stariši, ki pošiljajo svoje otroke v šolo, izrečejo glasen protest.

Ali bo prohibicija pomnožila armado brezposelnih delavcev? — Če čitamo poročila, ki prihajajo iz prohibicijoniških vrst v Washingtonu, bomo imeli toliko tajnih policajev, ki bodo zalezovali grešnike proti prohibicijonističnim postavam, kot imamo sedaj delavcev v pivovarnah in točajev v salunih.

DOPISI.

Export, Pa. — Tom Martinčič, član društva J. V. št. 317 SNPJ, se je vrnil iz Francije kot junak s tremi odlikovanji. Bil je osemkrat "over the top," toda imel je srečo, da je iz vsake bitke odnesel zdravo kožo. Pri enem napadu je ostalo od njegove kompanije samo 34 mož živih in med temi je bil tudi on. To je vse, kar sem prvič izvedel od njega, ko sem z njim govoril le par minut. — Aleksander S.

Ringo, Kans. — Dobrih novic nimam, pač pa dosti slabih. Tukaj počivajo vsled štrajka vsi rovi Central Coal & Coke Co. Vzrok je, ker noče kompanija poravnati dveh slučajev. Kaj bo iz tega, se še ne ve ;najbrže ne bo dosti dobrega.

15., 16. in 17. aprila se je vršila sodna obravnava proti Franku Prelogarju, kateri je ustrelil rojaka John Luskarja izven svoje ograje. Po tridnevnem zaslišanju in po tej in polurnem posvetovanju porotnikov je bil oproščen. Razen dveh fantov, ki sta bila z Johnom Luskarjem oni nesrečni večer, so bile zaslišane le Prelogarjeve priče, ki so govorile le dobro zanj. Premislili ni nihče, kako bi bilo, če bi se bilo njemu kaj takega pripetilo, da bi bil izgubil dvajsetletnega sina. Ves up, ki ga goji mati do otroka, katerega odgoji z velikimi težavami, a kljub temu z veseljem, da ji bo v pomoč na stara leta, se razkadi, kadar mu kdo na tak nasilni način pretrga nit življenja. Človek, ki se živi od proletarčevih žuljev, ustreli proletarčevega sina! Težko je mati s pomočjo zdravnikov ohranila njegovo življenje, ko ga je bila nedavno napadla huda bolezen pljučnica; stregla mu je, kakor more streči le mati svojemu sinu, da mu ohrani življenje. Ohranila ga je — nevede zato, da ga je potem uničilo roka druzega človeka.

Pisati bi se dalo še marsikaj, toda dopis bi se morda znašel v uredniškem košu, zato naj to zadostuje. — Katy Dollar.

Nokomis, Ill. — Organizirano delavstvo v tej naselbini priredi dne 1. maja javni protestni shod proti obsodbi Eugene V. Debsa v desetletni zapor. Shod se vrši ob dveh popoldne v Opera House. — Poročevalec.

Češko-poljski znanstvenik o jugoslovanstvu.

Že dvakrat je "Slovenski Narod" (zadnjič v št. 81.) poročal o "Mesečnem Pregledu slovanskem", ki ga kot prilogo izdaja poljski dnevnik "Kraj" (v Lešnu v Nemčiji.)

Srbohrvatom je zdaj posvečena druga priloga, obsegajoča celo tiskano polo v slovarskem formatu, a pride še ena, ki prinese zlasti članke o Črni gori.

Urednik in edini pisec vseh člankov je profesor Vaclav Dresler v Berolinu. S svojim redkim znanjem si je zaslužil, da ga Jugoslovani bliže spoznamo. Dresler ni rojen Poljak, ampak Čeh. Narodil se je v Črnovicah pod Prago leta 1879. Univerzine študije je dovršil v Pragi. Krakovu in Berlinu. Nekoliko časa je deloval na čeških srednjih šolah, potem pa je odšel na Poljsko ter se bavil z literarnoznanstvenimi študijami. Končno je šel v Berolin in tu postal profesor ter voditelj poljsko-nemškega časopisnega in telegrafskega biroja. Piše češki poljski, ruski in nemški, a prevaja tudi iz ostalih slovanskih literatur. Češki je napisal več literarno-kritičnih razprav.

V tem drugem srbohrvatskim "Pregledu" nahajamo literarnozgodovinske členke, dalje članke o srbohrvatksem ozemlju in današnjem jugoslovanskem gibanju končno pa o literarnih odnošajih med Jugoslovani in Čehi ter Poljaki.

Več sestavkov je literarnozgodovinskih, tako "Glavne smeri hrvatske književnosti v 19. veku", "Boj stare generacije s pokolenjem mladih", "Nekoliko najodličnejših hrvatskih pisateljev", "Karakteristika mlajše srbske literature", "Največji nacionalni pesnik Hrvatov" (Preradović), "O narodni srbski epopeji", "Značaj srbskih narodnih pesmi". Prevedenih je tudi nekoliko hrvatskih pesmi in sicer: Preradovičevo "Prolječe", in "Moja ladja", Tresiča- Pavičiča "Slovanska zvezda" in "Oda Hrvatskoj". Silvije Kraničevića "Bugarkinja". Slikarstvu in kiparstvu Srbo-hrvatov je posvečen tudi poseben članek. — Kulturno -zgodovinske so razprave: "Na sledovih ilirizma", "Nekaj o hrvatskem nacionalnem vitezu' (Strossmayerju), "Najplemenitejši spomenik hrvatske kulture' (Akademija), "Iz izvajanj največjega hrvatskega zgodovinarja" (Račkega). "Hrvatsko duhovništvo in njega razmerje do ljudstva." "Ideja sokolstva sredi Srbov in Hrvatov." Nekoliko podatkov o turistiki v hrvatskih deželah", "Pogoji turistike v Srbiji. — Političnozgodovinski je članek: "Iz hrvatskih zgodovinskih tradicij." Srbohrvatskega teritorija se tičejo članki: "Nekoliko pojmov iz hrvatske prestolnice", "Z meje srbsko-ogrske." "V Zadru pred vojno", "Dalmatinska Venecija" "Jezikovni teritorij hrvatskosrbski". — Današnjega jugoslovanskega gibanja se tičejo članki; "Hrvatska in Jugoslovanstvo"". "Ideja ujedinjenja Jugoslovanstva".— Končno se opisujejo še odnošaji med Srbohrvati in Poljaki ter Čehi: "Poljske povesti iz srbohrvatskega življenja", "Srbohrvati in Čehi", "Iz literature poljske o srbohrvatskih snoveh in "Kaj je iz srbohrvaščine prevedeno na poljski jezik?"

Precej vse je Dresler podal, kar je potrebno, da se ve o nacionalnem življenju. Manjka še glasba in gospodarstvo. Bistvenih napak v izvajanjih ni. Vidi se, da je Dresler potoval po našem jugu in na lastne oči videl n. pr. Zagreb. Zemun, Zader. Posebno pozornost posveča Zagrebu. "Zagreb je stolno mesto Hrvatske; to je njega uradni naziv, toda v prepričanju ali domišljiji Hrvatov in mnogih njihovih slovanskih sosedov je on po naravi stvari same prav za prav stolica vsega južnega, zlasti katoliškega Slovanstva. . ." Posebno čarobno se zdi, pisatelju, se v ranih jutranjih urah peljati iz Zemuna čez Donavo in se ozirati nazaj po Zemunu, "kakor iz bajke vzetem skupku palač in vrtov"". V Zadru,pa ne smeš pozabiti na večernem izprehodu se pospeti na morski breg in na zadrske skale, kjer ti od morja piha ljub vetrič. In pa pomorska vožnja proti Dubrovniku! — O hrvatskem duhovništvu, njega velikem gostoljubju je svojčas pisal poljski publicist duhovnik Jan Badem in po njem poroča sedaj Dresler: "Ljudstvo je po naravi pobožno in globoko verno, dasi se njegova vera na zunaj ne kaže tako javno in goreče kakor n. pr. pri sosednih Slovencih". Poljskem avtorju se je še celo zagrebška pobožnost zdela bolj nemška, regulirana in mirna, nego "naša, slovanska, ruska, v kateri srce, čustvo tako silno stopa, na zunaj."' — O jugoslovanskem gibanju pravi Dresler: "Iz srbohrvatsko slovenskih pokrajin, ki so — to more reči brez pretiravanja — raj Evrope, saj so bogato obdarovane z vsemi lepotami prirode od ledenih Alp do sinje Adrije in do palm dubrovniških, bi se spričo gospodarskih in strateških okolnosti dala sestaviti država velikega pomena. . . In ravno to bo eden izmed glavnih rezultatov sedanje vojne; edinstvo in samoodločevanje Jugoslovanov. Danes stoje na temelju jugoslovanske vzajemnosti prav brez izjeme vse skupine politične, vse trgovsko-obrtne organizacije, vse organizacije znanstvenikov, publicistov in literatov, vsi družabni sloji, duhovščina, meščanstvo, seljaštvo in delavstvo, mladež itd. — Ta pojav pozdravljamo kar najsrčneje. Ves svet, ki iskreno slovanski čuvstvuje, gleda s simpatijo na stremljenja Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki svoj cilj prej ali pozneje morajo doseči. To je prepričanje vseh ljudi dobre volje v vsej današnji Evropi."

F. I.

INDUSTRIJA V DETROITU JE OŽIVELA.

Detroit, Mich. — H. A. Wegner, šef zveznega urada za brezplačno posredovanje dela, izjavlja, da vsaki dan vprašajo skoraj za 500 delavcev, za delo se pa priglasi samo do 100 prosilcev. On pravi, da bo v prihodnjih petih letih več dela v Detroitu kot delavcev. Industrija v Detroitu se razvija in potrebuje delavce.

KAJ JE BOLJŠE ŽRTVOVATI ŽIVLJENJE ALI POSODITI DENAR?

Ko se je vršila kampanja za prejšnja posojila svobode in zmage,je država od nas zahtevala ne samo posojila ampak tudi naše sinove, naše življenje, da se je uspešno vodil boj proti centralnim zaveznikom. Centralni zavezniki so poraženi, toda kljub temu imamo še vedno takorekoč vojne stroške s prepeljevanjem armade iz evropskih bojišč. To je treba plačati. Razpisano je sedaj peto posojilo svobode in zmage, država od nas pričakuje, da bomo zopet podpisali te obveznice, kolikor nam le dopuščajo sredstva. Sedaj ne zahteva od nas, da bi dali naše sinove, ampak, da bi posodili denar. Sedaj ne potrebuje več vojaštva, ampak denar, da mora plačati svoje obveznosti. Kakor se prej nismo odrekli, tako se tudi sedaj ne smemo in ne moremo.

Te obveznice svobode in zmage so najboljše od vseh prejšnjih, ker se glase na kratek termin in se najbolje obrestujejo. Vsakdo naj podpiše tega posojila, kolikor mu pripuščajo razmere in sredstva.

V tem smislu je govoril governer države Illinois ob neki priliki, ko je naslovil svoj poziv na splošno prebivalstvo države Illinois.

LADJE SE VEDNO POTREBUJEJO.

New York, N. Y. — Edward N. Hurley, predsednik plovbenega odbora, je dejal, da je ob času njegovega bivanja na Angleškem rekel lord Incheape, kateremu so pritrdili sir Joseph MacLay in drugi, da bo po sklenjenem premirju preveč ladij. Zgodilo se je pa narobe, kajti dejstva govore, da ladij primanjkuje. Hurley je menil, da bo ladij najbrž še dolgo časa premalo. Po številu je ladij dosti, ali vsi pristani so tako zabasani z blagom, da je nemogoče misliti še dolgo časa na reden promet. Največ zamude napravijo ladje v evropskih pristanih. Ladja, ki bi bila lahko razložena v nekaj dneh, potrebuje sedaj tedne, da jo razlože.

Amerika je dala na razpolago ladje, ki nosijo okoli 1,350,000 ton, da prevažajo živež v Evropo. Nekatere ladje odhajajo v Nemčijo, druge v Jadransko morje, tretje v Egejsko morje.

Zdaj popravljajo nemške ladje, ki odrinejo pol miljona ton vode in ki bodo prevažale ameriške čete domov. Popravila na teh ladjah bodo kmalu izvršena. Parnik "Imperator" bo baje prvi popravljen in napravi takoj svojo pot v Ameriko. Na teh nemških ladjah bodo opravljali službo ameriški mornarji. Na vsaki ladji bo ostalo le par nemških neizogibno potrebnih rokodelcev. Dalje upajo, da najamejo tudi nekaj nemških tovornih parnikov, da tako odpomorejo pomanjkanju na ladjah.

So pa mogoče še drugi vzroki, ki povzročajo, da nimajo dosti ladij. Prevažati so pričeli vojake tudi v Avstralijo. Mogoče so angleški trgovci že odredili tje nekaj parnikov, da naložé pšenico, katere imajo v Avstraliji velike zaloge, kajti v vojnem času niso prevažali pšenice iz Avstralije v Evropo vsled prevelike razdalje in ker so na ladje prežale nemške potapljače v Sredozemskem morju. Te nevarnosti zdaj ni več, pa tudi pšenica v Avstraliji ima nižjo ceno kot v Ameriki.

PROFITARJI OBSOJENI.

Boston, Mass. — Pred sodiščem je stalo trideset trgovcev, ki so prodajali ribe, obtoženi profitarstva. Sedemnajst obtožencev je bilo spoznanih krivim profitarstva.

Obravnava je trajala osem tednov in sodnik je dejal, ko je inštruiral porotnike, če je obravnava dokazala, da so se obtoženci dogovorili glede pretiranih cen, da so kršili postavo.

KANADČANI VGOVARJAJO ŽIVINSKI KARANTENI.

Ottawa, Can. — Živinorejci iz zapadne Kanade so se pritožili pri kanadski vladi, da so jim strogi ameriški karantenski predpisi znižali dohodke, ker zelo omejujejo izvoz goveje živine. Svojo živino morajo prodati na trgu v Winnipegu, na katerem je cena pri glavi živine za dva ali tri dolarje nižja kot v St. Paulu. Živinorejci žele da se določba za uvoz goveje živine iz Kanade v Združene države olajšajo, ker vsled ostrih karantenskih odredb preveč trpi živinoreja v Kanadi. Najbolj trpe živinorejci v provincah Manitoba, Saskatchewan in Alberta.

Živinoreja se nahaja vsled teh karantenskih odreb v žalostnem stanju in če ne pride odpomoč, bo pričela kmalu pešati, kar bo le na škodo deželi.

STAVKA OGNJEGASCEV V CINCINNATJU.

Cincinnati, O. — Tukaj je postal delavski položaj zelo kritičen radi stavke ognjegascev. Ognjegasno službo sedaj opravljajo domobranci. Vseh ognjegascev je v stavki 489. Med njimi so izvežbani ognjegasci, ki se ob času velikega požara ne dajo nadomestiti z neizvežbanimi ljudmi.

Zastopniki strokovno organiziranega delavstva so obdržavali sejo, na kateri so se posvetovali o položaju. Ti zastopniki reprezentirajo 49,000 organiziranih delavcev in mestni očetje so v hudih skrbeh, kaj so sklenili, ker svojih zaključkov niso obesili na veliki zvon. Nekateri govore, da pride do splošne stavke iz simpatije, drugi zopet pravijo, da se strokovno organizirano delavstvo posluži drugih sredstev, da spametuje mestne očete, ki neradi slišijo, kedar gre za interese navadnih delavcev, pa če so ti delavci še tako potrebni v interesu občine. Celo otrokom je jasno, da je treba izurjenih ognjegascev, če izbruhne velik požar, le mestni očetje, katerim je poverjen blagor občine, ne vidijo te potrebe.

PIVOVARNARJI TRDIJO, DA 2¾ PIVO NI OPOJNO.

New York, N. Y. — Pivovarnarji v New Yorku trdijo, da ni 2¾% pivo opojno in da se tako pivo lahko izdeluje, ne da bi radi tega kaj trpele živežne zaloge. Pričeli so razvažati te vrste pivo, in na sodih je pritisnena znamka, da je pivo neopojno.

Advokatje, ki so priporočili pivovarnarjem to akcijo, izjavljajo, da prično pivovarnarji tudi v drugih mestih Združenih držav z razvažanjem takega piva.

V pivovarnah Hoffmana in Gambrinusa izdelujejo tako pivo že od prvega decembra, odkar je stopila predsednikova proklamacija v veljavo.

Hoffmanove pivovarne so v začetku minolega tedna obvestile davčni urad, da prično razvažati te vrste pivo. Davčni urad jim ni izročil potrebnih kolkov za kolkovanje piva in pivovarnarji so ponudili denar, ki ga davčni urad tudi ni sprejel. Šele po tej odklonitvi so se pivovarnarji odločili, da prično razvažati pivo, ne da bi na sodčke pritisnili kolke, kajti tako so jim svetovala njih advokata Elihu Root in William D. Guthrie.

RAZŠIRJENJE PLOVBE PO REKAH.

St. Louis, Mo. — Tukaj zboruje kongres trgovcev, farmarjev, industrijalcev in bankirjev, ki so zainteresirani v plovbi na rekah in so organizirani v "Mississippi Valley Watterways Association." Zborovalci so prejeli rezolucijo, v kateri zahtevajo, da kongres dovoli takoj sto miljonov dolarjev za dovršenje vodnih projektov.

Poleg zahtevajo interesanti, da vlada zgradi štiri vlačilne ladje in štiri in dvajset bark.

OLJNA DRUŽBA V TAMPICU IN ZDRUŽENE DRŽAVE.

(Nadaljevanje s 1 strani)

da ni misliti na posojilo, dokler ni preklicana določba, ki naklada tujezemskim privatnim interesom v Mehiki posebni davek. Neki drugi vir zopet pravi, če bo Mehika tako skrbela za varnost, kot skrbe v drugih deželah, da bo dobila posojilo.

Fakt je tudi ta, da se je mehiška vlada znebila nekaj starih nemirnežev, ki so ji delali sitnosti in jo zapletali v mednarodne homatije. Zapata in Blanquet sta mrtva, in če se mehiški vladi posreči prijeti še Villo in Diaza, se je rešila skoraj vseh prekucuhov, ki so bili vsako minuto pripravljeni začeti novo revolucijo, če jim je kdo ponudil denar. Kako spor glede naravnega olja konča, bo pokazalo kongresno zasedanje, kajti težko je že zdaj povedati, kaj sklene mehiški kongres.

Kupite bonde zmage!

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

IZ URADA TISKOVNEGA ODSEKA SRZ.

Uvaževanja vredno. Dobili smo to-le pismo: "Osmo leto sem že v vojaški službi. Izgubil sem v tem času vse, mater, očeta, edini brat je padel v Karpatih. Moja mlada leta so prešla v trpljenju in gladu, ker ves ta čas nisem imel človeka, ki bi mi pomagal lajšati trpljenje. Zgubil sem tudi zdravje. Bil sem ranjen na desnici, posledica tega: roka je krajša in slaba. Nimam domovja, ne denarja, ne obleke. Pred vojno sem služil pri železnici. Sedaj sem bil nastanjen v Trstu. Ko so prišli tjakaj Italijani, sem se moral umakniti sem. Živim tu v bedi. Iskal sem službe pri železnici, a je nisem dobil. Te dni pa sem čital v listih, da je vlada izdala razglas, naj se javijo vsi nekdanji rezervni častniki, ki so začasno brez civilne službe, češ, da dobe plačo za tri mesece. To je prav! Toda tudi za vojake invalide, ki so ostali brez službe, bi se moralo nekaj storiti. Naj bi se jim izplačala vsaj enkratna podpora, da bi si mogli nabaviti civilno obleko in si poiskati eksistenco. Upamo, da ta poziv ne bo ostal glas vpijočega v puščavi."

Iz Logatca. Malo se čita o nas in "naših" Lahih. Svetujemo v prvi vrsti onim, ki potujejo iz Ljubljane preko Logatca, naj pazijo na denar, kajti tu Lahi vsakega preiščejo in hočejo na čuden način vrednost našega denarja "zboljšati". Občinstvo, ki potuje do tu, naj dobro skriva denar. Hud lov je tudi na časopise. Prepovedujejo tudi živila sem prinašati, ker pravijo, da se s tem dela draginja. Sami ne dajo živil, pač pa obljubujejo na cente moke, riža, makaronov, kave, soli, masti in olja. Toda do sedaj je vse le pri obljubah. Prvotno so sestavili proračun za ves mesec za živila, a sedaj so skrčili le na 8 dni. Torej za 8 dni bodo dali, to je zadnja obljuba. Dobro hočejo skrbeti za "laške" Logačane. Sicer se pri ljudstvu dobro prikupujejo. Menjujejo za kokoš kavo, riž, makarone. Takisto tudi za jajca, krompir, zeljnate glave. Prav dobro se menjuje. — Snedli bodo že še, pustili bodo kavo brez sladkorja. Posebno jim diše jabolka in hruške. Dobro osrečujejo svojo "novo zemljo", katere nočejo zapustiti. Greben jim je celo tako zrastel, da so v gostilni poteptali sliko našega dr. Korošca. Spoznavajo menda počasi, da jim bo treba odkuriti nazaj v laški raj. Radovedno povpraševanje kaj pravijo v Ljubljani o Lahih.—Kdaj bomo rešeni te more? Pošte ni nikake, s časopisi največja revščina. Tolažimo se pa s tem, da smo prebili dolgo vojno, ni nas zadušil niti Nemec, niti Madžar, preboleli bomo tudi "laško polento". Takrat bomo vstali in prihiteli še bolj poživljeno k materi Jugoslaviji in se krepko oklenili njenega varstva. K temu naj pripomore vztrajnost in potrpljenje posameznega Logačana!

Fuchsovo posestvo pri Celju je kupil narodnjak Gregorič Karol, veletržec z vinom.

Poduk v angleščini. Z ozirom na veliko zanimanje za angleščino in vsestransko povpraševanje po učnih močeh se prične angleški učni tečaj, za začetnike, najdalje 8. decembra in traja do konca aprila, po 3—4 ure na teden, po potrebi v oddelkih. Dnevi in ure se določijo po dogovoru. Ukovina znaša 10 K na mesec. Poleg teag vplača vsakčo ob vstopu 10 K varščine, ki se vrne koncem tečaja, ki pa jo izgubi, kdor brez opravičljivega vzroka opusti pouk med tečajem. Za dijaštvo znižane cene, ako se jih oglasi dovoljno število. Kdor želi udeležiti tega tečaja, se oglasi v soboto 7. decembra od 4.—5. ure soba štev. 33. (III. e)., I. nadstropopoldne ta II. SHS. gimnaziji, ej na levo. — Ivan Mulaček, aks. moderni filolog, bivši slušatelj londonske univerze.

Slovesnosti v Trstu. Rim. 6. dec. "Agenzia Stefani" poroča: "Vrhovno armadno poveljstvo javlja, da so v Trstu na izredno slovesen način obhajali dan, ko je potekel mesec, odkar so Italijani zasedli Trst. Vojaštvo in civilno prebivalstvo je v velikih množicah napolnjevalo ulice mesta in manifestiralo za ujedinjenje z Italijo. Dovoz žita in drugih živil je znatno dvignil moralno navdušenost ljudstva.

Skrb za bodočnost naših rezervnikov. Za rezervne častnike so ustanovljeni posebni kurzi, ki jim naj omogočijo vstop v razne panoge državnih služb. Med rezervniki (bivši dijaki itd.) sploh pa je mnogo inteligentnih mož, ki še nimajo poklica in ki bi si tudi radi zasigurali boljšo bodočnost. Naj bi se na merodajnih mestih tudi za te kaj poskrbelo, mogoče s sličnimi pripravljalnimi tečaji.

Politična modrost nekdanjega avstro-ogrskega generala — vislice. Slovenski častnik nam piše: Bilo je letos v poletju v mestu L. na Laškem. Sedeli smo pri obedu. Prvosednik je bil general K., splošno znan kot skrajno neuljuden, ja, naravnost oduren človek. Proti koncu obeda se general nenadoma oglasi in — ne da bi se bilo poprej pri njegovi mizi kaj polemiziralo — izusti "krilate" besede: "Ne razumem cesarja, kako more take šufte, kakor so... v avdijenci sprejeti. Te lopove ("diese Kerle")... bi bilo treba najprvo obesiti in potem bi kmalu nastal red in mir." — Imenoval je obakrat imena par odličnih Čehov in enega izmed prvih in najzaslužnejših slovenskih politikov. — Po teh brezobraznih besedah je nastala tišina, nihče ni k stvari ničesar pripomnil. Največja njegova podlost tiči v tem, da je izustil to žalitev tako javno, vpričo toliko častnikov, med katerimi nas je bilo dokaj Slovanov. Karakterističen donesek k našim analom, kako se nas je naravnost tiralo in sililo, da postanemo narobe-patrijotje!"

Za zlati zaklad države SHS. so darovale pri mestni blagajnici ljubljanski: Gdč. Iv. Berce, srebrno zapestnico, zlate uhane in zaponke; gdč. Jos. Milavec, Jesenice, več zlatih in srebrnih predmetov; gospodični Slava Česen in Silva Lavrenčič, več zlatih in srebrnih prstanov, verižic in drugih predmetov; gospa prof. Tavčarjeva, več zlatih in srebrnih predmetov; gospa Marija Milčinskijeva, soproga sodnega nadsvetnika, 1 zlato zapestnico, 1 zlat obesek in zlat prstan; gospa Rahnetova, soproga notarja na Brdu, 2 zlata prstana. Istotam so vplačali prostovoljni narodni davek sledeči darovalci: Tvrdka Grkman in Lenassi 2000 K; gdč. Frančiška Goršič 50 K; gdč. M. Medved 20 K; g. Ignacij Žargi 30 K; g. Alojzij in Jos. Juh 50 K. — Slovenci in Slovenke! Naj bi se našlo med nami mnogo posnemovalcev. Zbiranje darov in prispevkov še ni zaključeno. Vsak najmanjši dar, bodisi v zlatu, srebru ali gotovini se hvaležno sprejme. Darove prejema ob delavnikih med običajnimi uradnimi urami mestna blagajnica ljubljanska.

Iz Stranj pri Kamniku nam poročajo: V nedeljo je sklical kanonik Lavrenčič shod v društvenem domu v Stranjah. Udeležba je bila velika zlasti s strani ženstva. Značilno je, da so zborovalci kanoniku povedali v obraz, da se ne marajo več pokoriti ljudem, ki imajo stike z drjem Šušteršičem, in ki so bili stebri bivše avstrijske vlade. Nato so zborovalci zapustili dvorano, v kateri sta ostala na to sama kanonik Lavrenčič in domači župnik. Kakor se vidi iz tega dogodka, je šušterčijanstvu v našem narodu trajno odklenkalo.

REVOLUCIJA ZMAGALA V NEMŠKI AVSTRIJI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ljena posredovati med Estonijo in sovjetsko Rusijo za sklenitev miru.

Berlin, 21. apr. — 'Tageblatt' poroča, da je bil aretiran neki Runge, ki je obtožen, da je ubil dr. Liebknechta. List dodaje, da se kmalu otvori sodna razprava proti Rungeju.

Scheidemann pravi, da se ne boji boljševikov.

Berlin, 21. apr. — Filip Scheidemann, predsednik sedanjega nemškega kabineta in glavni pristaš predsednika nemške republike Eberta, je dejal danes v intervjuvu z ameriškim poročevalcem, da v Nemčiji ni nevarnosti od boljševikov niti od monarhistov. Boljševiška nevarnost bi lahko prišla, ako zavezniki vsilijo Nemčiji krivičen mir in če kmalu ne odpravijo blokade, ki je kriva, da ni dovolj živil in veliko brezposelnosti.

Scheidemann je povdaril, da so nemški delavski in vojaški sveti bolj demokratični kot komunistični in njihov zadnji kongres je dokazal, da priznajo oblast parlamenta. Monarhistično gibanje je na ničli. Kajzer je za vselej odpravljen in še celo monarhisti ga ne marajo več. Scheidemann pa ni proti temu, da ne bi smel Viljem Hohenzollern prebivati v Nemčiji. Po njegovem mnenju bi lahko brez vsake nevarnosti prišel domov.

Scheidemann je tajil, da je njegova stranka zatajila socializem. Dejal je ,da razlika med socialnimi demokrati in neodvisnimi socialisti je le ta, da prvi gredo počasi, medtem ko bi zadnji radi naredili en sam skok, toda cilj obeh je eden. Večinski in manjšinski socialisti se bodo kmalu združili v eno politično stranko, kakor so bili združeni pred vojno.

Dalje je Scheireban tajil, da je bil v kakšni zvezi s kajezrjevo vlado in da je pomagal pri intrigah nemškega generalnega štaba v Rusiji. Dejal je, da mu je znano, kaj so njem pisali v Ameriki in na Angleškem, toda dotični dokumenti so bili ponarejeni in vsa vsebina je izmišljena.

Nadaljna poročila o porazih boljševikov.

London. — Z Dunaja je prišla vest, ki izvira iz ukrajinskega tiskovnega biroja, da so Ukrajinci zajeli prvo boljševiško armado, ki je operirala v okolišu Homela ob reki Pripet. Ukrajinci so baje vplenili 20,000 pušk, 35 topov in 200 strojnic.

Pariz, 21. apr. — Krimska vlada je dospela v Carigrad. Zavezniki so izpraznili Sebastopol brez boja po dogovoru zboljševiki, s katerimi je bilo skleńjeno osemdnevno premirje. Sebastopol je zdaj v rokah revolucionarnega odbora.

196 Američanov ubitih in 332 ranjenih v severni Rusiji.

Arhangelsk, 19 .apr. — Ameriške čete na arhangelski fronti imajo od začetka operacij do danes 528 izgub; med temi je 196 mrtvih in 332 ranjenih.

Boljševiki so sporočili, da so poslali v Stockholm štiri ameriške vojake, ki so bili vjeti meseca novembra. Vojaki so na poti domov. Boljševiki imajo navado, da vjetnike dobro poduče v boljševizmu in potem jih pošljejo domov.

Razno.

Angleško delavstvo vztraja pri zahtevah.

London. — Zastopniki trojne zveze rudarjev, železničarjev in transportnih delavcev so zadnjo sredo zaključili v Southportu, da mora parlamentarni odbor strokovno-unijskega kongresa takoj sklicati konferenco vseh organizacij, da se dogovore, kakšne korake bo delavstvo zavzelo napram vladi, ako zadnja ignorira njihove zahteve, ki so bile predložene na londonski konferenci, namreč: umaknitev predloge za prisilno vojaško službo, odpoklicanje čet iz Rusije, odprava blokade in osvoboditev zavednih nasprotnikov vojne.

Italijanski listi napadajo Wilsona.

Rim. — Tukajšnji listi so pričeli objavljati sistematične napade na predsednika Wilsona in mirovno konferenco. "Tribuna" na primer piše: "Zastonj je pričakovati kaj dobrega od pariške konference, na kateri vlada misel in volja enega samega človeka. To je mož, ki živi v svetu abstraktov, dober mož, toda površen, da bi se razumel na vprašanja, ki prepletajo Evropo, najmanj pa pozna naše jadransko vprašanje, ki se nas tako direktno tiče. Wilson nima niti toliko moči, da bi zagotovil mirovno konferenco o ratifikaciji njegovih idej in činov v Ameriki; celo njegova lastna stranka mu ne zaupa. Strah nas obdaja, če pomislimo, koliko mladih Italijanov je moralo preliti svojo kri zastonj vsled napačnega Wilsonovega pojmovanja italijanske zgodovine."

Ententa pripozna Kolčakovo vlado?

Washington, D. C. — Tukajšnji uradni in diplomatični krogi so dobili privatno vest iz Londona, da nameravajo Anglija, Francija, Italija in Združene države pripoznati Kolčakovo vlado v Omsku, Sibirija, kot de facto rusko vlado, kakor hitro bo podpisan mir. Pravijo, da je nekaj takega namignil Lloyd George, ko je pred nekaj dnevi konferiral z ruskimi protiboljševiškimi voditelji v Londonu.

278 članov nemške dinastije je padlo.

Berlin. — Neki nemški profesor je izračunal, da je 278 oseb prizadetih vsled padca mnogih prestolov v Nemčiji. Na prvem mestu je Bavarska, kjer je padel kralj, kraljica, 15 princev in 16 princezinj, pet vojvodov in ena vojvodinja. Prusija je poslala v pregnanstvo 33 članov cesarske in kraljevske dinastije, vštevši kajzerja, cesarico, 20 princev in 11 princezinj. Brunswiek je bil še najbolj reven na vladarski žlahti; od tam je šla le vojvodska dvojica s tremi otroci. Državica Reuss, ki obsega le eno tristotinko Prusije, je imela 36 rojalistov. Druga državica Lippe je odpravila 24 kronancev. V Schaumburg-Lippu, ki meri le 130 štirijaških milj, je bila ena vladarska oseba na vsakih pet kilometrov. Tam je bil vladajoči princ in sedem princezinj.

Švica je polna eksmonarhov in pregnanih aristokratov.

Ženeva.—Švica je postala zadnje pribežališče bivših monarhov in njihove žlahte iz centralnih držav. Uradno poročilo se glasi, da je švicarska vlada pravkar dovolila štirim avstrijskim nadvojvodom — Maks, Friderik, Evgen in Karl Etienne — da se smejo naseliti v Švici pod pogojem, da ne bodo uganjali nobene politike ali kakšne monarhistične propagande. Nadvojvode bodo bivali začasno z bivšim cesarjem Karlom v Warteggu. V kratkem priroma v Švico pet drugih Habsburžanov in čuje se, da bi prejšnji nemški kronprinc tudi rad zamenjal Holandijo s Švico. — Dalje poročajo, da pride v Švico bivši bolgarski kralj Ferdinand. Grški ekskralj Konštantin je tudi v Švici. Švicarsko ljudstvo nič kaj prijazno ne gleda nepovabljenih gostov in se vprašuje, od česa se bo ta sodrga živela.

OPOJNE PIJAČE SE NE MOREJO TRANSPORTIRATI SKOZI "SUH" TERITORIJ.

Washington, D. C. — Najvišje sodišče Združenih držav je razsodilo, da Reedov prohibicijoniški zakon prepoveduje prevažati opojne pijače skoz suh teritorij, če služijo take pijače vživanju.

Homer Gudger je bil aretiran v Lynchburgu, Va., na osobnem vlaku, ko je bil na potu iz Baltimorja, Md., v Ashville, N. C. Zvezno distriktno sodišče je potlačilo obtožbo proti njemu, češ, da ni importiral opojnih pijač v suho državo, ampak je imel opojno pijačo le s sabo, da jo prepelje v drugo državo, v kateri je dovoljeno točenje opojnih pijač. Državni pravdnik ni bil zadovoljen s potlačenjem obtožbe in apeliral je na najvišjo inštanco, ki je razsodila njemu v prilog.

V zadevi Andrew D. Barbourja je najvišje sodišče potrdilo njegovo obsodbo. Na njegovem domu so našli več kot eno galono vina, ki ga sme imeti po zakonu države Georgije doma. Barbour se je zagovarjal, da je imel vino doma, še preden so prohibicioniške določbe postale zakon.

LETALO V SLUŽBI PROTI GOZDNIM POŽAROM.

Denver, Colo.—V narodnih šumah se kmalu poslužijo letal in zrakoplovov proti požarom.

Letalci se bodo dvignili z letalom visoko v zrak, da izslede gozdne požare. Letala bodo opremljena z brezžičnim aparatom, da lahko sporoče, kje gori. S sabo bodo imeli bombe, nabite s kemikalijami, ki služijo za gašenje. V zračnih ladjah nameravajo prepeljavati ljudi za gašenje gozdnega požara. Ladja bo opremljena z lestvo iz vrvi, po kateri se bodo gasilci spustili na tla.

Prve tri letalske postaje za gašenje gozdnih požarov ustanove v Piku, San Isabelu in Coloradu.

Sedaj je bilo gašenje gozdnih požarov zelo otežkočeno. Gasilci so morali napraviti več ur pota na konjih ali motoricikljih, zdaj bodo pa lahko na mestu, še preden se ogenj razširi v požar.

POSTAVA ZA KAZENSKO DELO PODPISANA.

Albany, N. Y. — Governer je podpisal Sagovo predlogo, ki dovoljuje, da kaznenci izdelujejo ploščice, ki služijo za napise cestam in avtomobilom za izkaz, da je posestnik plačal davek.

150,000 TON SOLITRA BO PRODANIH FARMARJEM.

Washington, D. C. — Vlada se je odločila, da proda farmarjem nad 150,000 ton solitra po režijski ceni. Farmarji bodo prihranili do enega miljona dolarjev pri nakupu solitra.

Kupite bonde zmage!

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

PREDSEDNIK: Vincenc Canjkar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrast, Box 148, Conemaugh, Pa.
TAJNIK: John Verderber, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDELKA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago.
BLAGAJNIK: Anton J. Terbovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK.

John Ambrožič, predsednik, Box 351, Conemaugh, Pa.
John Underwood, 406 Hay St., Springfield, Ill.
Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio.
Jos. Radišek, Box 422, Smithton, Pa.
Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pleteršek, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 72, West Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za Jugoslovane.
Leo Kuhar, Box 346, Gilbert, Minn., za novoselce.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14615 Hale Ave., Collinwood, Ohio.
Jakob Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Jos. Kalan, 6101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjkar, John Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Alič, 2154 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trčelj, Jos. Škuh,
Jakob Ovca, Mary Udovič.
VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI URENDNIK "PROSVETE": Josip Zavertnik.

POZOR! — Vse denarne pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verderber, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse zadeve bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petrovič, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov John Ambrožič, Box 351, Conemaugh, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjkarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni tajniku, naročnina in vplačila vse, kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

STRELA JE UBILA PET KONJ.

Greensburg, Ind. — Strela je udarila v hlev farmarja Homer McCjintica, ki ima svojo farmo blizo Waynesburga. Strela je zapalila v hlev in v njem je ostalo pet konj, ki so bili omamljeni od nje. Hlev je pogorel do tal. Farmar je ravno stopil iz hleva, ko je vanj udarila strela. To je bila sreča zanj, kajti postal bi bil žrtev strele, če bi se ob času treska nahajal v hlevu.

Možne, ki plačujete račune za obuvalo cele družine.

Mr. H. M. Foreman hodi 18 milj na dan, ker je pismonoša v Allentown, Pa. Iznašel je, da čevlji z navadnimi podplati trpe en mesec. Pravi pa, da je nosil par čevljev z Neolin podplati več kot devet mesecev. V teku tega časa je prehodil nad 4000 milj.

Njegova izkušnja kaže, da lahko veliko pribraniš pri čevljih, ako preskrbiš za svojo družino čevlje z Neolin podplati, nosili se bodo veliko dalje, kakor navadni podplati, ki se hitro strgajo.

Dobiš lahko čevlje z Neolin podplati kakršnekoli vrste hočeš. Cene so približno iste, kakor za čevlje navadne trpežnosti, včasih so še nižje. Ako tvoj prodajalec nima kroja kakoršnega hočeš, ti jih lahko hitro preskrbi. Izdeluje jih The Goodyear Tire & Rubber Co., Akron, Ohio, ki dela tudi lahkonoge pete, katerih trpežnost je zajamčena.

Neolin Soles
Trade Mark Reg. U. S. Pat. Off.

NA PRODEJ JE

40 akrov farma, le 5½ milje od mesta Bovey City, Minn. 8 akrov je izčiščenega, nova dve nadstropna hiša 28x16, dve sobi spodaj in 27x15 spalnica zgoraj, klet spodaj meri 10x18. Podlaga je sezidana iz kamna pod hišo. Hlev za 4 krave, kokošnjak meri 1x12, automobilska garaža 16x14, dobra voda, dobra cesta. Slovenci so sosedje. Pišite danes na naslov **Severi Pitman, R, 7, Box 22, Bovey, Minn.**

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja ANTON TOMAŽIČ, doma iz Garbeka pri Novem Gradu na Primorskem. Pred štirimi leti bila sva skupaj v Clevelandu, Ohio in od tistega časa pa nisem več ničesar slišal o njem. Prav uljudno prosim vse cenjene rojake v Clevelandu, ako kdo ve za njegov naslov naj mi ga naznani, če bode pa sam čital ta oglas naj se prijavi na spodaj označeni naslov: Lovrenc Frank, 147 Dezis Street, Mansfield, Ohio.

KRASNO IZBRANO BLAGO.

Tavžentroše, lipov cvet, kamelice, lapuh, hvoščevo preslico, sladki janež in izvrstni krvni čaj, to je sedem raznih izvrstnih domačih zdravil in poučljiva knjiga "Mali domači zdravnik", vse skupaj zavarovano potom pošte za $2.40, po zavetju 10 centov več. Tekom dolge zime se taki pripomočki večkrat zelo potrebujejo; naročite jih sedaj, da jih boste imeli pri rokah.

Za druga domača zdravila, kajti jaz jih imam v zalogi, pišite po brezplačni cenik.

MATH PEZDIR,
P. O. Box 772, City Hall Sta.,
New York, N. Y.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Herminie, Pa.

POZOR ROJAKI!

Ali ste si kupili Delnice od American Amusement & Theatre Co., ko so se Vam nudile po $1.00 vsaka od katerih je danes cena $1.25 zakaj zato ker Družba sedaj vlastuje 4 Gledališča in ker stem Družbina vrednost raste in zatoraj seveda ni Delnice ne morejo ostati na eni ceni. Toraj ali boste še čakali da kupite Delnice ko bodejo se dražje, ne odlašajte na jutri ker bode mogoče prepozno naročite še danes. Rojake, kateri so v bližini Pittsburga, vabimo da si stvar osebno ogledajo in prepričajo o vsem za pojasnila pišite na

JOHN BAHORICH,
129 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.

Pozor rojaki!

Poročati imam žalostno vest, da je postal žrtev razmer rojak ANTON NOVLAN. Umrl je dne 14. aprila, 1919 in doma je bil iz RAČNE pri Grusupljem v Ljubljanski okolici. Star je bil 40 let. Ako se nahaja v Združenih državah kak njegov sorodnik, brat ali sestra naj pride če le mogoče hitro ali takoj sem na West Frankfort, Ill. in naj se zglasi pri meni. Denarja je okrog $700.00 in je treba vedeti komu naj se to izroči. In poravnajo eventualni stroški.

Oglasite se pri: George Svejt, P. O. West Frankfort, Ill.

Osebam ki niso neprijatelji ali zavezniki neprijatelja vi lahko pošljete sedaj denar v

Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo in Bosno

1000 KRON—$80.00.

Pošljite naročilo s točnim naslovom in sveto na

EMIL KISS, Steamship Tickets & Money Exchange
123 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.
(Banka je ustanovljena l. 1898)

Ameriške vesti.

KARNEVAL ZLOČINCEV V CHICAGU.

Chicago, Ill. — Odkar je bila postavljena prva hiša v Chicagu, ni bilo izvršenih toliko umorov, ropov in cestnih napadov, kot sedaj. Ne mine dan, da ni izvršenih več cestnih ropov in napadov, vsak teden pa najmanj po eden ali pa še več umorov. Zdi se, da je človeško življenje izgubilo vso vrednost in da ljudje niso varni pred roparji in morilci na domu, na ulici ali pa na javnih prostorih.

Načelnik detektivov podaja izjave, koliko sumljivih oseb je aretiral, policijski načelnik pojasnjuje, koliko novih policajev je dodelil policijski sili, da bo policija kos svoji nalogi. Po vsaki taki izjavi pa poročajo dnevniki o novih roparskih napadih in umorih. Če bo zločinski svet svoj karneval še dalje tako nemoteno izvajal, bodo logično nastale razmere, ko ne bodo ljudje več varni svojega življenja na svojem domu.

Roparski napadi, vlomi in umori so se tako pomnožili, da časniki že ne morejo prinesti vesti o vseh takih zločinskih činih, ker bi morali svoje kolone napolniti samo s čtivom o takih hudodelskih dejanjih in bi ne ostalo prostora za druge važne vesti.

Emil A. Zahn, lekarnar, se je sam nahajal popoldne ob štirih v svoji lekarni, ko je vanjo nenadoma stopil bandit, ki mu je ukazal, naj mu izroči denar. Stari mož se je postavil tolovaju v bran in bandit je oddal nanj strel, ki ga je podrl na tla. Krogla je zadela žrtev nad srcem. Takoj po oddanem strelu so prihiteli sosedje na pomoč, toda bandit je že pobegnil in je postavil tako razdaljo med sebe in svoje preganjalce, da ga niso mogli dohiteti.

V stanovanje vdove Mary Debachove je vstopil maskiran bandit, ko je kuhala večerjo. Oropal jo je za $3,200, ki so bili v kovertah, prilepljenih na dnu predala.

Salunarja Burnsa sta ustavila dva bandita, ko se je približal stranski ulici na Kilbournovi cesti. Pobrala sta mu $1,200.

In tako se vrste zločini dan za dnevom, ropi, umori, vlomi in cestni napadi, vmes pa izvršujejo žepni in avtomobilski tatovi svoj zločinski poklic.

BANDITJE SO UKLENILI $33,533.

Chicago, Ill. — Trije banditje, eden med njimi zamorec, so oropali sla Halsted Street banke. Rop je bil izvršen na vogalu Devet in šestdeseti cesti in Lowovi ulici.

18-letni James Dugan je bil na potu na prvo narodno banko. V torbici je nesel za $2,000 papirnatega denarja, za 2,748.89 kuponov zadolžnic svobode in skoraj za $29,000 čekov. Ko se je približal vogalu Devet in šestdesete ceste, se je ustavil pred njim rdeč avtomobil, iz katerega sta skočila dva bandita, ki sta ga zagrabila za obe roki, zamorec, ki je ostal na avtomobilu, je pa nanj zameril samokres. "Daj denar," sta mu zakričala bandita, "če ne, ti izpihneva možgane." Iztrgala sta mu torbo z denarjem in skočila na avtomobil, ki ga je zamorec takoj pognal.

Avtomobil so našli pol ure kasneje razbitega na Unionski cesti. Šofer se je zaletel v telefonski drog. Avtomobil je ukraden prejšno noč.

CESTNOŽELEZNIŠKA DRUŽBA PRIHAJA Z NOVO ZVIJAČO.

Chicago, Ill. — V tem tednu pričakujejo odlok komisije za javne potrebščine z ozirom na povišanje voznine na cestnih železnicah. Cestnoželezniška družba se je zadnje dni pred odlokom poslužila zvijačne poteze, da vpliva na odlok komisije.

Cestnoželezniški uslužbenci zahtevajo, da se jim ne zniža mezda po sklenjenem miru, ki jim jo je priznal delavski vojni odbor. To dejstvo je porabil L. A. Busby, predsednik cestnoželezniške družbe, da napelje vodo na mlin kompanije.

Predsednik kompanije pravi, da ravnatelji družbe ne marajo znižati mezde, ampak povišati se mora voznina, ker drugače je nemogoče družbi obratovati cestne železnice brez izgube.

Odgovor je zvijačen in hoče javnosti prikazati, da ima cestnoželezniška družba izgubo, ker plačuje uslužbence po mezdni lestvici delavskega vojnega odbora, komisija pa ni dovolila povišati voznine.

Dejstva govore nekaj drugega. V prvem četrtletju ni imela družba prav nobene izgube, čeprav se ni voznina povišala in uslužbenci prejemajo povišano mezdo. Odkar postajajo razmere normalne, se je pomnožil tudi promet na cestnih železnicah, cena materijalu je pa pričela padati. Dohodki družbi se niso znižali, ampak so se povišali. In če danes družba prihaja v javnost z izjavo, da ne more plačevati dalje sedanje mezde, ako se ji ne dovoli, da poviša voznino, je to zvijačna poteza, s katero namerava družba doseči povišanje voznine.

ROPARSKI UMOR.

Chicago, Ill. — Štirje zamorski banditje so ustrelili salunarja, ki se je njim postavil v bran. Avtomobil, ki so se ga roparji poslužili na svojem tolovajskem izletu, so našli razbit na Crystalovi ulici.

Banditje so vstopili v salun Paul Brebacha, ki se jim je postavil v bran, ko so mu zaklicali, da naj dvigne roki kviško. Banditje so ga na mestu ustrelili. Žena je takoj prihitela v salun, ko je slišala počiti strel. Našla je svojega soproga ležati za točajsko mizo, ki je zaklical: "Štirje zamorci so me." Po teh besedah je omedlel in odpeljali so ga v bolnišnico, kjer je kmalu umrl.

ŽELEZNIŠKI RAVNATELJ JE NAKLONJEN DRŽAVNI KONTROLI NAD PLOVBO PO REKAH.

Washington, D. C. — Železniški ravnatelj Hines je pisal senatorju Fletcherju, da bi morala biti plovba po rekah in jezerih v bolj tesni zvezi z železnicami. Pismo tvori odgovor na vprašanja kongresnikov, ki bi radi izvedeli, kakšno stališče zavzema železniška uprava napram plovbi po rekah in jezerih.

Hines je priporočil, če se železnice vrnejo privatnim podjetnikom, tedaj naj ostane plovba po rekah in jezerih pod vladno kontrolo.

ZDRUŽENJE DVEH SREDNJEAMERIŠKIH REPUBLIK.

Republiki Salvador in Honduras se združita v eno državo pod imenom Morazan.

Washington, D. C. — Medtem ko zboruje mirovna konferenca v Parizu in se vrše razprave o ligi narodov ,se združujeta dve republiki v Centralni Ameriki v eno državo. Mehiški vodilni političarji soglašajo s to združitvijo. Nova država se bo imenovala Morazan.

Za združenje obeh republik so bili političarji v obeh državah že dolgo na delu. Potrudili so se, da sta bila v obeh republika izvoljena predsednika, ki sta za združitev obeh republik v eno državo. V Salvadorju je bil pred dvema mesecema izvoljen predsednikom Quinones, v Hondurasu pa dela predsednik Bertrand z vsemi močmi za izvolitev svojega svaka dr. Nasario Soriana.

Oba predsednika sta delala po dobro premišljenem načrtu za združitev. Oba izjavljata, da temeljni zakon učinkuje sam od sebe veliko bolj za politično združenje republik v Centralni Ameriki kot za samostojnost.

Republika Honduras ima rodovitno zemljo in bogate šume, v katerih raste zelo dragocen les. Bogata je tudi na raznih rudninah. Glavni produkt je seveda srebro. Pridobivajo pa tudi zlato, svinec, baker, platino in železo. Odkrili so tudi premogova polja. Kjerkoli se svet dviga 900 čevljev nad morsko gladino, je tudi podnebje zdravo.

Reublika Salvador je najmanjša, toda najbolj kultivirana dežela izmed petih republik v Centralni Ameriki. Prebivalci se pečajo s poljedelstvom in pridelujejo tobak, kavo, vaniljo, sladkorni trst, riž in druge poljske pridelke. Rudarstvo je v razvoju in dobi se srebrna in železna ruda, pa tudi premog. Ob republiki sta bogati na naravnih zakladih. Kjer je naravno bogastvo, tam se tudi pojavijo privatni interesi in tako vidimo, da so domači interesi večinoma za združitev obeh republik v eno državo, del domačih privatnih in tujih privatnih interesov pa proti združitvi. Obe stranki pa iščeta zaslombo v ljudstvu. Ena dokazuje ljudstvu, da je združitev potrebna v interesu ljudstva, druga pa trdi, da je samostojnost koristna ljudstvu. Vsa znamenja pa govore, da ima stranka, ki zagovarja združitev, pretežno ljudsko večino za sabo in da se ta združitev izvrši.

PEMOGOVNIŠKA DRUŽBA JE PODPISALA POSOJILO.

Wheeling, W. Va. — Še preden je pričela kampanja za posojilo svobode in zmage, je Consolidated Coal kompanija naznanila, da podpiše za $500,000 posojila zmage in svobode.

Družba ima svoje premogovnike v Zapadni Virginiji, Marylandu in Kentyckyju.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tužnega srca naznanjam vsem znancem in prijateljem žalostno vest, da nam je umrl moj sorog in oče

JOHN SCHNEIDER

v starosti 72. let. Doma je bil iz fare Krka, vas Prestrana štev. 15, na Dolenjskem. Bolehal je več let na revmatizmu in vsled ozebljenih nog. Vzrok smrti je zastrupljena kri od njegovih nog, ki mu je vdarila v možgane. Na kar nam je zaspal ob petih popoldne dne 14. aprila, 1919. Pred več leti je bival v Clevelandu, O. in bil tudi ustanovitelj Clevelandskega Sokolskega društva in tudi društva Slovenija. Tukaj v Združenih državah je živel nad trideset let.

Prav lepo se zahvalim članom in sobratom društva "Sloga" štev. 16, SNPJ., ki so ga spremili k zadnjemu počitku in ga izročili materi zemlji na katoliško pokopališče dne 17 .aprila. Posebna hvala sobratu Fr. Perko in njegovi soprogi Ivani Perko, sobratom M. Kramer, John Može in John Firštu, ki nas tolažili v teh britkih urah žalosti. Tukaj zapušča soprogo in dva otroka. Tebi dragi soprog naj bode lahka ameriška zemlja in počivaj mirno.

Žalujoči ostali: Frances Schneider, soproga. Frank in Mary Schneider, otroci.

Milwaukee, Wis.

NAZNANILO IN ZAHVALA

S tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem širom Amerike žalostno vest, da mi je po kratki in mučni bolezni za influenco in pljučnico umrla soproga oziroma mati

JULIJANA HARTMAN

dne 21. marca, 1919. Pokojnica bila je rojena leta 1892 v St. Lovrencu na Štajerskem. V Ameriki je bila le šest let, bila je zelo dobrodušna in mirnega značaja, kakor zvesta družica svojemu soprogu in skrbna mati svojim otrokom. Tu v Ameriki zapušča mene žalujočega soproga in dve še nedorastli hčerki v starosti 7 mesecev in druga dve leti, kakor tudi več drugih sorodnikov. Najtopleje se zahvalim vsem, ki so mi stali ob strani v tolažbo. Posebno se zahvalim mojemu bratu Maijanu, kateri mi je veliko pomagal ob njeni in moji bolezni. Dalje lepa hvala Tony Kličeku Geo. Kočniku, Tony Gorencu, J Sedelniku, Gasper Slapnik, za ves njih trud in požrtvovalnost ob času smrti moje soproge. Srčna hvala društvu "Krim" štev 97, SNPJ. in vsem drugim, ki so ji darovali krasne vence svežih cvetlic v zadnji spomin.

Še enkrat lepa hvala vsem, ki ste jo spremili k zadnjem počitku. Pokopali smo jo po katoliškem obredu dne 23. marca na pokopališču Sv. Antona na Bessemer, Pa.

Vsem sorodnikom jo priporočam v blagi spomin. Tebi draga soproga in mati pa želim, počivaj mirno v hladni svobodni ameriški zemlji.

Žalujoči ostali: Gasper Hartman, soprog, Ena in Justina, hčerki. Ferdinand in Nick Podlesnik, strica. Josephina in Mary sestrični. Bessemer, Pa.

FARMA NAPRODAJ

100 akrov obsegajoča farma z vsem poslopjem, dobra zemlja in poleg jezera, le eno miljo od mesta. Cena je le $600. Za pojasnila uprašajte pri: Herman Tiefenthaler, 308 Mathieus Bldg., Cor. 3rd and Grand Ave, Milwaukee, Wis.

Cenjeni rojaki pozor!

Cenjenim rojakom naznanimo, da mi kupujemo vse Liberty Bonde ter jih plačujemo v gotovem denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rojaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočenem pismu (registriranem), ker na drug način mi nismo odgovorni v slučaju izgube po poštni ali drugi pošiljatvi. — Pošljite na naslov:

Mr. John Bahorich, 129 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglase so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejmemo do njih nobene odgovornosti. Vsak kdor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsako odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravništvo Ete

TA ČLANEK NAJ BI ČITALE VSE ŽENSKE.

To je zanimivo za ženske in še posebno za one, ki bolehajo.

Na vse zadnje je vendar še pomoč na vidiku za uboge bolne ženske, katere bolehajo in ni vzroka, zakaj bi se ne pozdravile.

To naj bi čitale dekleta, odraščene žene, kakor tudi ženske, ki prihajajo v štirideseto leto.

Tisoče in tisoče ženskih je po vsem svetu, ki bolehajo vsak dan v letu vsled nervoznosti, hrbtobola, glavobola in drugih enakih znamenj, ki jih uničujejo polagoma. Čemu živeti v takem stanju? Zakaj bi se ne zdravile in poiskale vzroke njih bolezni LAXVIBURNUS drži mrtvaško znamenje proč od vrat vaše hišeč Obvaruje ženske takih posledic, odžene njih oslabelost. Vredi žensko stanje in jih obvaruje pred zdravniškim nožem. Vsaka še tako mala bolezen, ki pritiska na žensko pusti kakšno znamenje. Obraz vene, izguba lepote, privaja jezo, vas postara predno je prišla vaša doba zato, "LaXVIBURNUS je v resnici velika pomoč onim, katere zgubljejo žensko moč. Ako trpite preveč vsled mesečnega perila, nerednosti, oslabelosti, omedljevice, zguba slasti do jedi, bleda barva, bolečine v obistih, mraz po životu, mrzle noge ali roke, mrzlica, omotica, bolečine okrog srca, nervoznost, stalni glavobol, slab počitek, neredno spanje, spazma, splošne bolečine pri spuščanju vode, nočni vedene, srbečine, obupnost, histerije, zaprtnica, sitnosti na stolu, zabasana čreva, bolečine v telesnih udih, zguba zavesti, zguba spomina, pomanjkanje energije, bolečina v nogah, melankolija, zbruhanja, vzdigovanje jedil iz želodca in obče splošne oslabelosti, tedaj pošljite po to zdravilo, ki pomaga vsem ženskim boleznim in bodete zadovoljni za čas, ko ste imeli priliko opaziti prvič ta oglas. V kritičnih periodah v ženskem življenju, spremembe iz dekliškega v žensko življenje, v času nosečnosti, premenitev življenja, je to zdravilo zelo primerno za trpeče ženske. Pišite takoj še danes in jutri bodete vse druga ženska. Naročite si eno popolno zadostno zdravila, torej šest zavojev, kateri stanejo le deset dolarjev, ali pa pišite samo po en poskusni zavoj, kateri stane le dva dolarja. To zdravilo bi morali imeti pri vsaki hiši. Vredno je miljon dolarjev za one ženske, ki bolehajo. Pošljite GOTOV DENAR, moner order, poštne znamka na naslov LAXAL MEDICINES COMPANY, 101 LAXAL BUILDING, PITTSBURGH, PA.

Opomba: Laxviburnus se ne prodaja v lekarnah, veliko jih je, ki delajo poredbe, torej pazite in zahtevajte vedno le pravo zdravilo in to v vašo korist, svled tega pišite naravnost nam in s tem si zagotovite pravo zdravilo. Potem pa povejte vašim prijateljem, da si tudi oni lahko pomagajo.

DELAVEC, ki želi razširiti svoje duševno obzorje, je naročen na dnevnik "Prosveta".

Pošiljatev denarja se sprejema za

Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, Istro, Primorje in Kranjsko

s popolnim jamstvom

100 kron za $8.00

Za vsa nadaljša pojasnila pišite na

John Nemeth State Bank

1597 Second Ave., New York, N. Y.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewiwicz. — Posloveni Podravski.

Nadaljevanje.

"Hvala Bogu! Hvala Bogu! Sedaj pa stopim k molojcem. . . da pripravijo konje za pot. Na noč odjezdimo."

"Torej vendar le pojdeš?"

"Hmel in Krivonos, oba sta ukazala. Ti sama si videla, da bo vojska. . . To sem tudi čital v Baru v pismu Hmelnickega."

Bohun ni znal čitati, toda sramoval se je povedati, da bi ga ne smatrali za prostaka.

"Nu, pojdi torej!' reče vražarica. "Srečen si, ker postaneš hetman; videla sem nad teboj tri kunčuke, kakor svojih pet prstov."

"Hetman postanem ter vzamem kneginjico za ženo — meni ni treba jemati kmetice!"

"S kmetico bi gotovo drugače govoril, toda pred kneginjico te je sram. Ti bi imel biti rojen Lah."

"Saj tudi nisem slabejši nego so Lahi."

Pri teh besedah je šel Bohun v hlev k molojcem, Horpina pa kuhat kosilo.

Na večer so bili konji pripravljeni za odhod, toda rokovnjaču se ni mudilo oditi. Sedel je v sobi na kupu preprog s teorbano v roki ter gledal svojo kneginjico, ki je že vstala iz postelje in stopivši v drugi kot sobane, tiho moli rožni venec, ne meneč se za Bohuna, kakor bi ga niti v sobi ne bilo. On pa je zvesto sledil vsaki njen korak, lovil z ušesi vsaki njen zdihljej — ter sam ni vedel, kaj naj počne. Odpiral je usta, da bi govoril, toda besede mu niso hotele priti z jezika. Kozak je postal malosrčen pri pogledu blede, molčeče deklice, z zaprtimi usti in nagrbančenim čelom. Take nikdar ni videl poprej Bohun. Nehote se spomni večerov v Rozlogih, ko je sedel s Kurčeviči pri hrastovi mizi. Stara kneginja je luščila seme solnčnic, kneziči so se igrali s kostmi, on pa je zrl v zalo kneginjico tako, kakor jo sedaj ogleduje. Takrat je bil srečen, ko je pripovedoval o svojih bojih z Zaporožci, poslušala ga je in časih vprla vanj svoje črne oči. Bilo je videti, da jo zanima, kar je pripovedoval. Sedaj pa se ni niti ozrla nanj. In veliko čudo! saj je sedaj njen gospodar, ona pa njegova jetnica, katero lahko kazuje, a vsekako je čutil takrat, da ji je dosti bližje, nego sedaj, ko je stala pred njim kakor ponosna gospa, mračna in molčeča. Ej, jeza se kuha v njem. Rad bi ji pokazal, kaj se pravi, prezirati Kozaka; toda ljubi jo, pripravljen je prelити za nje svojo kri. Kadar koli ga zgrabi jeza, vsakokrat ga tudi neka nevidna moč zgrabi za roke in nek glas zavpije na ušesa: 'Stoj!'" Naposled premaga svoj srd in zdaj je zopet pripravljen, biti pred njo s čelom ob tlak.

Čas beži; v sobano se čuje šepet razgovarjajočih se molojcev, ki so že sedeli na konjih čakajoč atamana, ki je še sedel v sobi in se mučil. Jasni plamen borovega panjača je osvetlil njegovo lice, njegov dragocени plašč in teorbano, toda ona ga še ne pogleda. Atamana spreletuje vročinica in jeza. Hotel se je ganljivo posloviti od nje ter se bal tega sloveca. Bal se je, da ne bo takšen, kakoršnega si je želel, da bo nemara otišel razžaljen otožen.

Oh, ko bi ne bila kneginjica Helena, ponosna in hladna, ko bi bila le količkaj prijaznejša do njega, kako bi bil srečen!

Pod oknom razgeta konj ter zdrami atamana iz zamišljenosti.

"Kneginjica!" reče ji, "prišel je čas, da otidem".

Helena molči.

'A še ne rečeš mi: z Bogom?"

"Idite z Bogom, gospod!" reče resnobno.

Kozaku se stisne srce: rekla je, kar je hotel, toda ne tako, kakor si je želel.

"No, jaz vem", reče, "da si jezna na me, da me sovražiš; pa povem ti, da vsaki drugi bi ravnal s teboj huje od mene. Pripeljal sem te sem, ker nisem mogel drugače, toda kaj sem ti učinil hudega? Mar nisem ravnal s teboj spodobno kakor s kraljico? Povej sama, ali sem res že tak razbojnik, da mi še dobre besede ne privoščiš? In vendar si v mojej oblasti.'

"V božjej oblasti sem", odvrne resno kneginja; "ker pa se gospod, krotite pred menoj, zahvaljujem se tudi zato."

"Havala tudi tebi za to besedo! Morda ti bo še žal in dolg čas za menoj, ko odidem?"

Helena molči .

"Žal mi je, da te moram pustiti samo tukaj", reče Bohun. "Težka je ločitev, toda ni drugače. Z lahkejšim srcem bi šel, ko bi se mi nasmejala, dala mi v spomin križec v zratu. Kaj naj storim, da pridobim tvojo ljubezen?"

"Povrnite mi prostost in Bog vam bo odpustil vso; tudi jaz vam odpustim in še blagrovala vas bom."

"Nu, morda me še boš", reče Kozak, "morda ti bo še žal, da si bila tako hladna proti meni."

Bohun si je hotel olajšati slovo z obljubami, katere ni mislil izpolniti in posrečilo se mu je. Iskrica nade je zabliščala v očeh Helene, zginila je osornost z njenega lica. Prekrižala je roke na prsih ter vprla vanj svoj jasni pogled.

"Ko bi vi. . ."

"Nu, ne vem", reče tiho Kozak, ker sta mu sramota in žalost znovič stisnili grlo. "Sedaj mi je nemogoče, res nemogoče. — Tatarji so na Divjih Poljih; na stepi je polno čabanov, od Raškova pa gredo dobruški Tatarji; torej je nemogoče. Kedar se vrnem. . . Takrat bom sedel pri tebi, kakor dete . . . Takrat učiniš z menoj, kar ti drago. Ne vem. . . Ne vem! . ."

"Bog vas navdahni in sveta božja Porodnica. Idite z Bogom!"